

บทสะท้อนทางความคิดในการแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธีตามระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มผู้นำ
เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

REFLECTION ON THE THOUGHT OF PEACEFUL CONFLICT RESOLUTION
BY YOUTH LEADERS IN SOUTHERNMOST BORDER

คมวิทย์ สุขเสนีย์^{1*} สุไลมาน หะโมะ¹ ชัยวัฒน์ โยธี² อารยา ชินวรวงศ์มุก³ และอารีฟ มะกะ³
Khomvit Suksenee^{1*}, Sulaiman Hamoh¹, Chaiwat Yotee², Araya Chinnawongkumon³
and Arif Maket³

Poster

645

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนความคิดของกลุ่มเยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในมิติของปัญหาความรุนแรงและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งสาระสำคัญดังกล่าวเป็นข้อมูลจากกิจกรรมปฏิบัติการของกลุ่มผู้นำเยาวชนโดยใช้ฐานคิดทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานในการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสะท้อนและแก้ไขปัญหา โดยกลุ่มเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าสภาพปัญหาที่นำไปสู่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านหลักคือ ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจโดยด้านสังคมได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอคติสังคมพหุวัฒนธรรม ปัญหาสื่อ ปัญหาทัศนคติเรื่องการศึกษา เป็นต้น และในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาราคายางตกต่ำ ประชาชนไม่มีอาชีพ เป็นต้น ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้นควรยึดหลักการประชาธิปไตยใน 2 ด้านสำคัญ คือ หลักเหตุผลและ หลักการมีส่วนร่วม โดยกลุ่มเยาวชนได้เสนอแนะเพิ่มเติมให้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญดังนี้ 1. ยุทธศาสตร์ด้านการระงับความรุนแรง 2. ยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด 3. ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน 4. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และ 5. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา

คำสำคัญ : ปัญหาความรุนแรง, ความขัดแย้ง, สันติวิธี, ระบอบประชาธิปไตย, ชายแดนภาคใต้

Abstract

This article aims to study reflection on the thought of youth leader group in the southernmost border in terms of conflict problem and a way conflict resolution by peaceful mean which were all significant based on action activities of youth leaders through democratic government based and learning derived activity learning to reflect the problem. With youth leader group have shown the idea problem to conflicts happened in community in the same way as following 2 points. First point was be society involved drugs problem social attitude problem culture media problem and educational attitude problem. Second

¹ อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² ดร., อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

³ อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail: kom_vit@hotmail.com

การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1

“มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : พลังปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” • “Wisdom Power For Sustainable Development”

point was be economy involved rubber decreasing problem and unemployment. As for the way of resolution conflict by peaceful mean based on principle of democracy two main points as following reasonable principle and participation principle. With youth leader group suggested the main strategies this following as Conflict strategic, Defend against drug strategy, Health supporting strategy, and Educational strategy

Keywords : Peaceful means, youth leader group , conflict problems, democracy system and resolution

1. บทนำ

ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อันประกอบไปด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางส่วนของจังหวัดสงขลา ที่ปะทุขึ้นในปี พ.ศ. 2547 นับวันยิ่งเพิ่มความรุนแรง และขยายพื้นที่มากขึ้นได้สะท้อนรากเหง้าของปัญหาที่สั่งสมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ในหลายมิติ โดยประชาชนจำนวนมากได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม อันนำมาซึ่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ รวมทั้งมีผลกระทบและความสูญเสียที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งนับเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความอ่อนแอที่สุด ขณะที่ปัจจุบันทั้งหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การที่ทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายที่เห็นต่างจากรัฐ รวมทั้งรัฐบาลมาเลเซีย ได้ริเริ่มกระบวนการสันติวิธีสู่สันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการหันมาพูดคุย หรือ เจรจา ถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง กล้าหาญและน่าชมเชย สร้างความหวังแก่ประชาชนในพื้นที่ เพราะการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีเป็นหนทางเดียวที่สามารถนำไปสู่สันติภาพที่แท้จริง อิสมาอีลลุดดีน จะปะเกีย มีความเห็นว่า ภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคการเมือง ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกศาสนาและชาติพันธุ์ทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่น้องมุสลิม จำเป็นต้องรีบตอบรับหรือยอมรับ ร่วมมือและสนับสนุนทันที เมื่อการพูดคุย หรือ การเจรจาเพื่อสันติภาพถูกเรียกร้องหรือริเริ่ม แม้การริเริ่มหรือการเรียกร้องจะมาจากฝ่ายที่เห็นต่างจากรัฐก็ตาม (อิสมาอีลลุดดีน จะปะเกีย, (2560: 2) กล่าวได้ว่าการใช้สันติวิธีมีเหตุผลสำคัญตรงที่ว่า เป็นวิธีการที่น่าจะมีการสูญเสียน้อยที่สุด ทั้งระยะสั้นระยะยาวทั้งรูปธรรมและนามธรรม ผิดกับการใช้ความรุนแรง ซึ่งทุกฝ่ายอ้างว่าเป็นวิธีการสุดท้าย ซึ่งบางกรณีสามารถบรรลุผลในระยะสั้นเป็นรูปธรรมชัดเจน แต่หากความขัดแย้งดำรงอยู่เพียงแต่ถูกกดไว้ โอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในระยะยาวย่อมมีอยู่ส่วนในทางนามธรรม เช่น ความเข้าใจอันดี ความสามัคคีปรองดองนั้นย่อมเกิดขึ้นได้ยากด้วยวิถีความรุนแรง ทั้งนี้สันติภาพในกลุ่มเยาวชนก็มีความสำคัญ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสันติภาพร่วมกัน ในกลุ่มที่เป็นนักศึกษา หรือกลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาที่เป็นทางการ

ทั้งนี้การอยู่ร่วมกันเป็นพหุสังคมของคนในพื้นที่ประกอบไปด้วยความแตกต่างหลากหลายทั้ง เพศ วัฒนธรรม ศาสนา และช่วงวัย ซึ่งทุกส่วนล้วนแล้วแต่มีความสำคัญและโยยหาความสงบสุขด้วยกันทั้งสิ้น เยาวชนก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความพยายามเคลื่อนไหวทางความคิดเกี่ยวกับเรื่องความไม่สงบและการใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ดังกล่าว หากแต่พลังเสียงของเด็กและเยาวชนอาจจะไม่มีพลังพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่เสียงของเด็กและเยาวชนก็เป็นมิติหนึ่งที่มีความสำคัญที่สังคมอาจจะละเลยไปได้ ดังนั้นบทความนี้จึงต้องการสะท้อนแนวคิดของกลุ่มเยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ต้องการเปล่งเสียงให้สังคมได้รับทราบถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยกลุ่มเยาวชนสะท้อนถึงกระบวนการแก้ไขปัญหาแบบสันติวิธีตามระบอบประชาธิปไตย

2. มิติตามความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย หรือ โฟไต้ เป็นความขัดแย้งที่กำลังดำเนินอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย เริ่มจากการปล้นอาวุธปืนครั้งใหญ่จากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ หรือ ค่ายปิเหล็ง อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อ 4 ม.ค. 2547 เป็นการเริ่มต้นของความรุนแรงนานารูปแบบทั้งการกราดยิง วางระเบิด ทำลายสาธารณูปโภคฯ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ - ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส รวมกับ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา โดยทั่ว ๆ ไปหากจะกล่าวถึง “ความรุนแรง” ก็อาจมองกันได้หลายมิติ ซึ่งความรุนแรงเป็นการทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน อาจเกิดจากธรรมชาติ อุบัติเหตุ หรือจากน้ำมือมนุษย์ก็ได้ ส่วนในอีกความหมายหนึ่ง ความรุนแรงคือสิ่งที่มาสกัดกั้นศักยภาพของชีวิต ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะของ การใช้กำลังคุกคามหรือทำร้ายเพื่อควบคุมหรือครอบครองบุคคล

หรือทรัพย์สิน (อนุช อาภาภิรม, 2547: 11) ส่วนมิติความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเกิดขึ้นในหลายมิติ อาทิ การใช้กำลังเข้ากระทำ การข่มขู่ทำร้ายจิตใจ หรือแม้กระทั่งการเจตนาบิดเบือนประวัติศาสตร์เพื่อประโยชน์ หากแต่บทความของ วชิรวิชญ์ กิตติชาติพรพัฒน์ (ออนไลน์) เรื่อง 3 จังหวัดชายแดนใต้ ต้นตอของปัญหา ประวัติศาสตร์ที่ไม่ตรงกัน และทางออกที่มากกว่าแค่การเจรจา ความตอนหนึ่งได้เสนอถึง การรับรู้ประวัติศาสตร์ที่ไม่ตรงกัน ของคน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน่าสนใจ โดยบทความดังกล่าวได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงบริบทความเป็นมาและมีมิติของปัญหา โดยมีประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นด้วยเป็นอย่างมากว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดความรุนแรงที่ยืดเยื้อยาวนาน นั่นคือประเด็นของการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องแปลกเป็นอย่างยิ่งว่าคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อกลับไม่ได้รับรู้ประวัติศาสตร์พื้นที่ถิ่นที่แท้จริง ข้อมูลที่รับรู้รับทราบสืบทอดกันมาเป็นข้อมูลที่ถูกบิดเบือนและยากที่จะหาตำราที่เชื่อถือได้อย่างสนิทใจ หากแต่มาในระยะหลังเมื่อไม่กี่ปีมานี้เองมีงานชิ้นหนึ่งซึ่งเขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา (2552). เรื่องประวัติศาสตร์ปัตตานีสมาัยอาณาจักรโบราณถึงการปกครอง 7 หัวเมือง ซึ่งเป็นงานเขียนที่ร้อยพันตามรอยประวัติศาสตร์ชายแดนใต้และถือเป็นการเปิดโลกข้อมูลการศึกษาประวัติศาสตร์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สมัยใหม่อ่างน่าสนใจ ด้วยบริบทที่กล่าวมาอาจเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้บริบทความรุนแรงในพื้นที่ไม่เคยสงบลง

3. สังคมประชาธิปไตยกับการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี

ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการแสดงออกในสังคม เมื่ออยู่ร่วมกันสองคนขึ้นไปย่อมจะมีความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ในแง่หนึ่งแม้กระทั่งมนุษย์ตัวคนเดียวก็จะมี ความขัดแย้งในตัวในการตัดสินใจ เช่น ตื่นเช้าคิดอยากจะทำกับข้าว แต่นึกอีกทีก็อยากจะทำนอกบ้าน คิดวนไปวนมาผลสุดท้ายต้องตัดสินใจว่าจะออกนอกบ้านหรือไม่ออกนอกบ้าน นี่คือการขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจเจกบุคคล แต่เมื่อประกอบด้วยคนสองคนขึ้นไปมิติความขัดแย้งก็จะขยายกว้างขึ้น จะมีความขัดแย้งในด้านต่าง ๆ หลายด้านตั้งแต่ด้านรูปธรรมและนามธรรม เช่น การแบ่งปันอาหารไม่เท่ากันซึ่งเป็นเรื่องรูปธรรม หรือนามธรรม เช่น การแบ่งปันไม่เท่ากันขัดกับความยุติธรรม ก็จะนำไปสู่ความขัดแย้งทั้งสิ้น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2559) ทั้งนี้หากมองบริบทความขัดแย้งในสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งของความขัดแย้งอาจมาจากไม่มีเวทีที่จะให้ประชาชนมานั่งพูดคุยกัน หลายครั้งที่เรามองถึงเวทีการทำประชาพิจารณ์ ซึ่งก็นับได้ว่าน่าจะเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย หากแต่ผลลัพธ์กลับส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น เนื่องจากเป็นเวทีแห่งการโต้เถียงกัน (Debate) ซึ่งมุ่งที่จะเอาชนะคะคานกัน และพยายามที่จะพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายเป็นฝ่ายผิด ดังนั้น เวทีใด ๆ ก็ตามไม่ควรจะเป็นการโต้เถียงกัน หากแต่ควรใช้เวทีที่ประชาเสวนา (Citizen Dialogue) ซึ่งมุ่งเน้นการฟังกันและกันอย่างตั้งใจ เชิญชวนให้ชาวบ้านเข้ามาร่วมกันคิดถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นที่สนใจของชุมชน ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เป็นผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งชาวบ้านจะต้องหันหน้ามานั่งพูดคุยกัน ไม่เผชิญหน้ากัน ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา (วันชัย วัฒนศัพท์, ออนไลน์)

หากเรามองทบทวนถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็พอจะมองเห็นได้ว่าการสร้างพื้นที่ของการเจรจาหรือพูดคุยกันนั้นมีพอสมควร หากแต่ฝ่ายรัฐมักเลือกใช้ยุทธโธปกรณ์ในการปราบปรามแก้ไขปัญหา เวทีหรือพื้นที่ของการพูดคุยนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจต่อกันในทุก ๆ สังคมหรือทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวทีของเยาวชนเพราะเยาวชนสามารถสร้างบรรทัดฐานใหม่ให้สังคมได้ ซึ่งหากสร้างหรือส่งเสริมโดยการให้เยาวชนได้มีเวทีในการปรึกษาหารือก็จะเป็นการหนุนเสริมและเอาชนะปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ทั้งนี้รายงานผลของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (2549: 17) ได้ศึกษาการเอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์โดยการวิเคราะห์ความรุนแรง แบบวินิจฉัยโรค (diagnosis) โดยใช้แนวคิด “ชั้นความรุนแรง” เพื่อวิเคราะห์แยกแยะปัจจัยของความรุนแรงทั้งในระดับบุคคล ระดับโครงสร้าง และระดับวัฒนธรรม (โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ

(กอส) ได้เน้นวิเคราะห์ปัจจัยชั้นโครงสร้างและชั้นวัฒนธรรมเป็นสำคัญ) และการพยากรณ์โรค (prognosis) และเสนอมาตรการแก้ไข โดยแบ่งตามระดับชั้นความรุนแรงเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่ามีทั้งการเสนอสันติวิธีในระดับบุคคล (direct nonviolence) สันติวิธีระดับโครงสร้าง (structural nonviolence) และสันติวิธีระดับวัฒนธรรม (cultural nonviolence)

4. การสะท้อนปัญหาความรุนแรงของกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ศูนย์การเรียนรู้การขัดความขัดแย้งโดยสันติวิธีบนพื้นฐานความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องความขัดแย้งและกระบวนการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งในกิจกรรมได้กำหนดให้กลุ่มเยาวชนสะท้อนความคิดภายใต้หัวข้อ “สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนปัจจุบัน” กระบวนการเริ่มต้นด้วยการสร้างความพร้อมและผ่อนคลายความกดดันให้กับสมาชิกเยาวชนด้วยกิจกรรมสนทนา การร้องเพลงร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศความร่วมมือ และมีกรปรบมือไปพร้อม ๆ กันและได้ทำการแบ่งกลุ่ม พร้อมด้วยแจกกระดาษและปากกาให้ทุกกลุ่มได้สะท้อนความคิดผ่านภาพวาดและการเขียนบรรยายความรู้สึก สภาพปัญหาในชุมชนของตนเอง โดยผลงานของแต่ละกลุ่มสามารถสะท้อนปัญหาให้เห็นได้อย่างน่าสนใจดังนี้

ที่มา : รายงานผลโครงการเผยแพร่ความรู้ด้านสันติวิธีแก่นักเรียนของศูนย์การเรียนรู้การขัดความขัดแย้งโดยสันติวิธี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา: 2559

กลุ่มที่ 1 สะท้อนถึง **ปัญหายาเสพติด** สาเหตุแรกเกิดจาก ผู้ปกครอง เช่น บิดาจะเป็นคนนำยาเสพติดเข้ามาในบ้านคนแรก ได้แก่ บุหรี่ เป็นต้น สาเหตุที่สอง เด็ก และเยาวชน ขาดโอกาสที่จะไปเรียนต่อ ทำให้เกิดปัญหาว่างงาน นำไปสู่การเสพยาเสพติด และอาชญากรรมต่าง ๆ สาเหตุที่สาม การเข้ามาของยาเสพติดในพื้นที่อาจจะเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน และ**ผลประโยชน์** สาเหตุเกิดจากความต้องการตำแหน่ง และเงินเดือนในระดับสูงขึ้น ทำให้มีการช่วงชิงอำนาจ และผลประโยชน์ของตนเอง

กลุ่มที่ 2 สะท้อนถึง **ปัญหาสื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์** สาเหตุบางส่วนเกิดจาก ละคร และสื่อออนไลน์ที่ฉายภาพให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น ความอิจฉาริษยาของนางร้าย การชู้สาว คลิป์วิดีโอลามก สอนในทางที่ไม่ดี เป็นการใช้สังคมออนไลน์ ที่ผิด ๆ

กลุ่มที่ 3 สะท้อนถึง **ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม** ซึ่งประกอบด้วยหลายศาสนาได้แก่ พุทธ และอิสลาม คริสต์ เป็นต้น การปลุกฝังของครอบครัว เป็นฐานรากที่สำคัญ ที่จะสร้างอคติ ในการมองสังคมในแนวทางที่ถูกต้อง และ**ปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน** ระบบการศึกษา โรงเรียนมัธยมต้นและปลาย และมหาวิทยาลัยในสถาบันต่าง ๆ ยังมีความเหลื่อมล้ำกันของผู้บริหารไม่ได้สร้างความเท่าเทียมกันมีระบบฝากเข้าทำงาน ระบบฝากเข้ามาเรียนในสถาบันต่าง ๆ ไม่ได้ใช้ความสามารถกันจริง ๆ

Poster
649

กลุ่มที่ 4 ได้สะท้อนถึง ปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน ปัญหาผู้นำศาสนาถูกทำร้าย ได้แก่ โตะอิหม่าม และพระ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา ปัญหาผู้นำชุมชนไม่ซื่อสัตย์เขียนโครงการหารายได้เข้าตัวเอง ไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาอย่างแท้จริงเพราะคนจนไม่มีเสียง ไม่มีใครรับฟัง ไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ ความไม่ซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำหน้าที่ไม่ชัดเจนจริง ๆ แทนที่ต้องมาดูแลประชาชน บางหน่วยงานกลับรังแกประชาชน และใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ และปัญหาราคายางตก มีเงินไม่เพียงพอที่จะใช้ไปโรงเรียนส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก

กลุ่มที่ 5 ได้สะท้อนถึง ปัญหาที่เกิดจากครอบครัวและชุมชน ปัญหาทัศนคติเรื่องการศึกษา เกิดจากครอบครัวและชุมชน จะไม่ค่อยสนใจทางการศึกษา เพราะเหตุผลทางการศึกษา ไม่มีค่านิยมส่งลูกไปเรียน เมื่อไม่มีการศึกษาทำให้ว่าง แล้วพาไปจับกลุ่มติดยาเสพติด นำไปทะเล ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มวัยรุ่น ชอบทะเลาะกัน สาเหตุเกิดจาก ต่างสถาบันทำให้มีความแตกต่างในความคิด ที่ถูกปลูกฝังจากสถาบันต่าง ๆ อาจจะผ่านรุ่นพี่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาเด็กแว้น สร้างความรำคาญให้กับพ่อแม่ และประชาชน

จากบทสะท้อนของกลุ่มเยาวชนทั้ง 5 กลุ่ม แสดงให้เห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนมีมุมมองของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นคือ ปัญหาทางด้านสังคม มากกว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอคติสังคมพหุวัฒนธรรม ปัญหาสื่อ ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มวัยรุ่น ปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ปัญหาผลประโยชน์ ปัญหาทัศนคติเรื่องการศึกษา ปัญหาการยิงผู้นำศาสนา ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้คือความเป็นจริงที่รัฐอาจมองผ่าน โดยกลุ่มเยาวชนมีมุมมองที่น่าสนใจว่า การแก้ไขปัญหาของภาครัฐเหมือนอาการเก่าไม่ถูกที่คัน มักให้เจ้าหน้าที่ทางการมาแก้ไขปัญหาเพียงมิติเดียว เช่น ให้ผู้นำชุมชนจัดการแต่ผู้นำชุมชนก็ไม่มีอำนาจและไม่มีสิทธิ์รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัญหาที่รัฐควรนำมาพิจารณา และแก้ไขปัญหานี้ในอนาคตต่อไป

ที่มา : รายงานผลโครงการเผยแพร่ความรู้ด้านสันติวิธีแก่นักเรียนของศูนย์การเรียนรู้จัดความขัดแย้งโดยสันติวิธี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา: 2559

5. แนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีโดยเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยกิจกรรมถอดความรู้เกี่ยวกับสันติวิธีในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากกลุ่มเยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้กำหนดหัวข้อคำถามว่า “เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไรให้มีความสุข” ซึ่งกลุ่มเยาวชนได้แสดงความเห็นดังนี้

กลุ่มที่ 1 สะท้อนว่า “อยากให้ทุกศาสนาร่วมมือเพื่อคุยกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ เช่นด้านยาเสพติด และจะต้องมีผู้นำดีในหมู่บ้านและในหมู่ควรปลอดยาเสพติด”

กลุ่มที่ 2 สะท้อนว่า “ความปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต สิ่งแรกคือ การให้ชุมชนนั้นเป็นชุมชนที่ปราศจากยาเสพติด หากพูดถึงยาเสพติดแล้ว อาจหมายถึงตัวต้นเหตุทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อชุมชนปราศจากยาเสพติดแล้วชุมชน เพราะฉะนั้นยาเสพติดควรจะหมดไปจากชุมชน เมื่อชุมชนปราศจากยาเสพติดแล้วสถาบันครอบครัวที่อยู่ในชุมชน จะเกิดความสงบสุข ครอบครัวจะมีความอบอุ่นมากขึ้น ทำให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น”

กลุ่มที่ 3 สะท้อนว่า “1) ส่งเสริมสถานที่ในชายแดนใต้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ 2) สังคมพหุวัฒนธรรม 3) ส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมกัน 4) ส่งเสริมให้เยาวชนให้เรียนรู้ 5) ส่งเสริมให้เยาวชนรักกัน 6) ครอบครัวยุคใหม่และเป็นห่วงเป็นใย”

กลุ่มที่ 4 สะท้อนว่า สิ่งที่ต้องการให้เป็นในอนาคตมีดังนี้ 1) การศึกษาที่ดี โดยที่เรานำความรู้ที่มีความรู้ไปพัฒนาโรงเรียนและชุมชนและสอนให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดี 2) การดำเนินชีวิต เราจะดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อและดำเนินชีวิตตามแบบเข้าใจซึ่งกันและกัน 3) การกีฬา โดยเราจะเล่นกีฬาเพื่อที่จะให้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และทำให้สุขภาพแข็งแรง

กลุ่มที่ 5 สะท้อนว่า “เมื่อมีปัญหาจะไม่ให้คนต่างถิ่นมาช่วยแก้ปัญหาอาจทำให้คนในชุมชนแก้ไขปัญหากันเองโดยยึดหลักการการศึกษา เมื่อเราศึกษาแล้วควรนำสิ่งที่เราศึกษามาสร้างความปลอดภัยในชุมชน เช่น สร้างอนามัย เพื่อให้ดูแลรักษาชุมชนบ้านเรา อยากให้ชุมชนเราเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่น โดยการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเราเพราะจากการศึกษาที่เคยศึกษามาแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยยึดหลักการการศึกษา ความรู้”

ทั้งนี้ผลจากการสนทนาในกิจกรรมกลุ่มเยาวชนทั้ง 5 กลุ่ม ได้เสนอว่าควรมีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 ด้าน คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านป้องกันความรุนแรง 2) ยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด 3) ยุทธศาสตร์ ด้านการป้องกันและพัฒนาเยาวชน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ 5) ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา

6. สรุป

จากการทำกิจกรรมร่วมกันถือได้ว่าเป็นการเปิดพื้นที่โดยใช้หลักประชาธิปไตย กล่าวคือกลุ่มเยาวชนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นวิธีที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาแบบสันติวิธีตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสะท้อนหลักประชาธิปไตยในมิติสำคัญคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค กล่าวคือทุกคนร่วมกันข้อคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรีอย่างเท่าเทียมกัน หากแต่ต้องอยู่บนหลักของเหตุผลที่สมควร นอกจากนี้เยาวชนทุกคนนอกจากจะเป็นผู้พูดหรือผู้เสนอที่ดีแล้วทุกคนยังต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย คือทุกคนจะต้องฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ซึ่งเรื่องของการฟังนี้ถือเป็นทักษะที่สำคัญของบุคคลที่จะไม่นำพาไปสู่ความขัดแย้ง และความสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญที่จะเป็นการหนุนเสริมวิถีการสันติวิธีคือ หลักนิติธรรม กล่าวคือ ทุกคนต้องยอมรับในกติกาของกลุ่มและกติกาของการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบและจากกิจกรรมกลุ่มเยาวชนได้สะท้อนสภาพปัญหาในชุมชนของตนเองว่าส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางด้านสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างจากรัฐที่มองปัญหาด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม โดยด้านสังคมควรมีพื้นที่เปิดกว้างไปถึงชุมชนซึ่งเป็นฐานรากกล่าวได้ว่าในมิติของการให้พื้นที่พูดคุยและการรับฟังความคิดเห็นนั้นจะเป็นการหนุนเสริมวิถีการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากมุ่งเน้นไปที่เยาวชนก็จะสามารถเป็นแปลงสังคมความขัดแย้งสู่ความสงบสุขได้

7. เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (รายงาน กอสร.), สืบค้นจาก <https://chaisuk.wordpress.com/2007/07/19/summary-nrc-report/>
- ครองชัย หัตถา. (2552). *ประวัติศาสตร์ปัตตานี สมัยอาณาจักรโบราณถึงการปกครอง 7 หัวเมือง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขิต ธีรเวคิน. (2559). ความขัดแย้งและการแก้ปัญหาในสังคมมนุษย์. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2561, จาก [http://www.siamrath.co.th/web/?q=%E0%B8%](http://www.siamrath.co.th/web/?q=%E0%B8%80)

วชิรวิชัย กิตติชาติพรพัฒน์. (2559). 3 จังหวัดชายแดนใต้ ต้นตอของปัญหา ประวัติศาสตร์ที่ไม่ตรงกัน และทางออกที่มากกว่าแค่การเจรจา. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2561, จาก <https://themomentum.co/momentum-feature-missing-history/>

วันชัย วัฒนศัพท์. (). การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2561, จาก [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%80)

อนุช อาภาภิรม. (2547). “ความรุนแรงทั่วโลกกับความเปราะบางของเศรษฐกิจไทย”. *เกษตรกรรมธรรมชาติ* ฉบับที่ 5

อิสมาอีลลุตฟียะ จะปะเกีย. (2560). สันติวิธีหนทางสู่สันติภาพที่แท้จริง [เว็บไซต์]. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.ihrp.mahidol.ac.th/index.php/blog/entry/2013-05-18-04-28-45>